

**Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

Кафедра комп'ютерних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету інформаційних технологій

_____ О. Г. Глазунова

«_____» _____ 20__ р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри комп'ютерних наук

Протокол № _____ від «_» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ Б. Л. Голуб

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП «Інформаційні управляючі системи та технології»

_____ проф., д.т.н., Бондаренко В. Є.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЯ DATA MINING

Спеціальність 122 «Комп'ютерні науки»

Освітня програма «Інформаційні управляючі системи та технології»

Факультет інформаційних технологій

Розробник: завідувач кафедри комп'ютерних наук , доцент, к.т.н Голуб Б. Л.

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЯ DATA MINING

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	
Спеціальність	122 «Комп'ютерні науки»
Освітня програма	«Інформаційні управляючі системи та технології»
Освітній ступінь	Магістр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	Іспит
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
денна форма навчання	
Рік підготовки	1
Семестр	2
Лекційні заняття	20 год.
Лабораторні заняття	30 год.
Самостійна робота	70 год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: самостійної роботи студента:	10 год.

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни “ТЕХНОЛОГІЯ DATA MINING” є ознайомити магістрів із найсучаснішою технологією аналізу даних – DataMining.

Data Mining – дослідження і знаходження “ машиною ” (алгоритмами, засобами штучного інтелекту) у сирих даних схованих знань, які раніше не були відомі, нетривіальні, практично корисні, доступні для інтерпретації людиною.

У курсі розглядаються задачі аналізу даних, що став можливим завдяки великим обсягам накопичених даних за роки існування підприємства і використання оперативних баз даних. Із різних оперативних джерел дані поступають в єдине велике сховище даних, де за допомогою спеціальних програмних засобів аналізуються і класифікуються.

Крім того, у курсі розглядаються такі питання:

- методи і стадії технології Data Mining;
- задачі Data Mining;
- методи побудови правил класифікації;
- алгоритми класифікації даних.

Отриманні знання після прослуховування курсу «Технологія Data Mining» майбутній спеціаліст зможе застосовувати як при подальшому навчанні, так і після отримання вищої освіти у своїй професійній діяльності. Оволодіння такими знаннями дозволить майбутньому спеціалісту активно включатися у процеси, які пов’язані з аналітикою.

Набуття компетентностей.

1. Відповідно ОПП ІУСТ та КЕЕМ

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, насамперед, пов’язаних з природоохоронною галуззю.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК1. Розуміння теоретичних засад комп’ютерних наук для об’єктивного оцінювання можливостей використання обчислювальної техніки в певних процесах людської діяльності і визначення перспективних інформаційних технологій, у тому числі, геоінформаційних технологій у природоохоронній галуззі.

СК5. Здатність використовувати математичні методи для аналізу формалізованих моделей предметної області певного проекту в процесі його реалізації і супроводження.

СК6. Здатність збирати і аналізувати дані (включно з великими), насамперед, пов’язаних з природоохоронною галуззю, для забезпечення якості прийняття рішень на основі моніторингових процесів.

СК8. Здатність застосовувати існуючі і розробляти нові алгоритми розв’язування задач у галузі комп’ютерних наук: алгоритми розв’язання обчислювальних та логічних задач, алгоритми паралельних та розподілених обчислень, алгоритми аналітичної обробки й інтелектуального аналізу великих даних з оцінкою їх ефективності та складності.

СК9. Здатність розробляти програмне забезпечення: розуміти та застосовувати основи логіки для вирішення проблем; вміти конструювати, виконувати та налагоджувати програми за допомогою сучасних інтегрованих

програмних (візуальних) середовищ розробки; розуміти методології програмування, включаючи об'єктно-орієнтоване, структуроване, процедурне та функціональне програмування; порівнювати наявні в даний час мови програмування, методології розробки програмного забезпечення та середовища розробки, а також обирати та використовувати ті, що відповідають певному проекту; вміти оцінювати код для повторного використання або включення до існуючої бібліотеки; вміти оцінювати конфігурацію та вплив на налаштування в умовах роботи з сторонніми програмними пакетами.

СК11. Здатність розробляти та адмініструвати бази даних та знань, володіти сучасними теоріями та моделями даних та знань, методами їх інтерактивної та автоматизованої розробки, технологіями обробки та візуалізації.

2. Відповідно ОПП ІІЗ

ЗК03. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). СК02. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері інженерії програмного забезпечення.

СК07. Здатність критично осмислювати проблеми у галузі інформаційних технологій та на межі галузей знань, інтегрувати відповідні знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

СК08. Здатність розробляти і координувати процеси, етапи та ітерації життєвого циклу програмного забезпечення на основі застосування сучасних моделей, методів та технологій розроблення програмного забезпечення.

РН04 Виявляти інформаційні потреби і класифікувати дані для проектування програмного забезпечення.

РН05 Розробляти, аналізувати, обґрунтовувати та систематизувати вимоги до програмного забезпечення.

РН07 Аналізувати, оцінювати і застосовувати на системному рівні сучасні програмні та апаратні платформи для розв'язання складних задач інженерії програмного забезпечення.

3 ПРОГРАМА І СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. DataMining – технологія аналізу даних.

Тема лекційного заняття 1. DATA MINING – основні положення.

Розвиток технологій баз даних. Накопичення великих обсягів даних. Чинники виникнення технології DataMining. Відмінності DataMining від інших методів аналізу даних.

Тема лекційного заняття 2. OLAP і DataMining.

Технологія оперативного аналізу даних. Створення сховища даних. Передача транзакційних даних різного походження у сховище даних. Служба BI Microsoft SQL Server. Порівняння можливостей двох технологій.

Тема лекційного заняття 3. Перспективи технології DataMining.

Виділення типів предметних областей з відповідними їм евристичними. Створення формальних мов і логічних засобів. Створення методів DataMining, здатних формувати якісь теорії, що спираються на емпіричні дані. Подолання істотного відставання можливостей інструментальних засобів DataMining від теоретичних досягнень у цій галузі.

Тема лекційного заняття 4. Задачі DataMining.

Класифікація. Регресія. Пошук асоціативних правил. Кластеризація.

Тема лекційного заняття 5. Класифікація стадій DataMining.

Стадія 1. Виявлення закономірностей (вільний пошук).

Стадія 2. Використання виявлених закономірностей для передбачення невідомих значень (прогностичне моделювання).

Стадія 3. Аналіз винятків - стадія призначена для виявлення і пояснення аномалій, знайдених в закономірностях.

Змістовий модуль 2. Класифікація даних. Алгоритми.

Тема лекційного заняття 6. Класифікація і регресія.

Результати рішення задачі класифікації. Методи рішення. Регресивний аналіз.

Тема лекційного заняття 7. Методи побудови правил класифікації.

Алгоритм побудови 1-правил. Метод Naïve Bayes.

Тема лекційного заняття 8. Спеціальні методи побудови правил класифікації.

Дерева рішень. Кластеризація. Математичні функції.

Тема лекційного заняття 9. Пошук асоціативних правил.

Постановка задачі. Транзакції: набір, таблиця і множина. Приклади використання.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижн і	усьо го	у тому числі					усьог о	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. DataMining – технологія аналізу даних														
Тема 1. DATA MINING – основні положення	1	16	2		4		10							
Тема 2. OLAP і DataMining	1	32	4		8		20							
Тема 3. Класифікація стадій DataMining	2	18	4		4		10							
Разом за змістовим модулем 1	2	66	10		16		40							
Змістовий модуль 2. Класифікація даних. Алгоритм														
Тема 4. Класифікація і регресія	3	16	2		4		10							
Тема 5. Методи побудови правил класифікації	4	18	4		4		10							
Тема 6. Пошук асоціативних правил	5	20	4		6		10							
Разом за змістовим модулем 2	3	54	10		14		30							
Усього	5	120	20		30		70							

5 ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Побудова сховища даних для задач аналізу в середовищі BI Microsoft SQL Server. Отримання даних у сховище із двох різних джерел.	6
2	Обчислення KPI в середовищі BI Microsoft SQL Server.	6
3	Розробка кваліфікаційних правил за допомогою 1R-алгоритму.	4
4	Визначення алгоритму NaiveBayes у вигляді приклада.	4
5	Знаходження множини частих наборів (L) для прикладу, при $Supp_{min}=0,5$.	4
6	Використання алгоритму Apriori.	6

6 САМОСТІЙНА РОБОТА

1. Области використання DataMining(8 годин).
2. Класи систем DataMining(8 годин).
3. Інструментарій технологіїDataMining(8 годин).
4. Алгоритми навчання (8 годин).
5. Технології інтелектуальних обчислень і апаратне забезпечення (8 годин).
6. Технології інтелектуальних обчислень та український ринок (8 годин).
7. Тестування та інтерпретація отриманих результатів (8 годин).
8. Аналітичні методи DataMining- нейронні мережі (8 годин).
9. Аналітичні методи DataMining: правило індукції(8 годин).

6 КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

1. Основні засади технології Data Mining.
2. Стадії Data Mining.
3. Класифікація задач Data Mining.
4. Класифікація і регресія. Вирішення цих задач методами Data Mining.
5. Способи представлення результатів класифікації і регресії. Класифікаційні правила.
6. Способи представлення результатів задач Data Mining. Дерева рішень і математичні функції.
7. Методи побудови правил класифікації. Алгоритм побудови 1-правил.
8. Пошук асоціативних правил. Алгоритм Apriori.

Комплекти тестів розташовані в осередку ЕНК.

8 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

М1. Лекція (проблемна, інтерактивна). М2. Лабораторна робота.
М3. Проблемне навчання. М4. Проектне навчання (індивідуальне). М8. Дослідницький метод.

9 ФОРМИ КОНТРОЛЮ

МК1. Тестування. МК4. Методи усного контролю. МК5. Екзамен. МК7. Звіт.

10 РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Шкала оцінювання

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

11 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Голуб Б. Л., Ящук Д. Ю. Організація сховищ даних: Навчальний посібник до вивчення дисципліни «Організація сховищ даних». – Київ, 2018. – 150 с.

2. 1. Методичні вказівки до виконання курсового проекту з дисципліни «Організація сховища даних» для студентів, що навчаються за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення», 122 «Комп'ютерні науки» ОС «Магістр» / Голуб Б.Л., Ящук Д.Ю. – Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2018. – 20 с.

12 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Паклин Н. Б. Бизнес-аналитика: от данных к знаниям. Паклин Н. Б., Орешков В. И.— СПб.: Изд. Питер, 2009. — 624 с.

2. Дюк В. DataMining: учебный курс / Дюк В., Самойленко А.— СПб.: Изд. Питер, 2001. — 368 с.

3. Журавлёв Ю.И. РАСПОЗНАВАНИЕ. Математические методы. Программная система. Практические применения / Журавлёв Ю.И., Рязанов В.В., Сенько О.В.— М.: Изд. «Фазис», 2006. — 176 с.

4. Зиновьев А. Ю. Визуализация многомерных данных / Зиновьев А. Ю.— Красноярск: Изд. Красноярского государственного технического университета, 2000. — 180 с.

5. Чубукова И. А. DataMining: учебное пособие. / Чубукова И. А.— М.: Интернет-университет информационных технологий: БИНОМ: Лаборатория знаний, 2006. — 382 с.

Додаткова

1. Ian H. Witten DataMining: Practical Machine Learning Tools and Techniques /

Ian H. Witten, EibeFrankandMark A. Hall — 3rd Edition. — Morgan Kaufmann, 2011.
— Р. 664. и.], 2005. - 159 с.

13 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. ЕНК по даній дисципліні знаходиться за електронною адресою:
<http://it.nubip.edu.ua/course/view.php?id=144>